

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 147/21
Luksemburgā, 2021. gada 2. septembrī

Spriedums lietā C-930/19
État belge (Uzturēšanās tiesības vardarbības ģimenē gadījumā)

Tiesa uzskata, ka trešās valsts valstspiederīgais, kurš ir bijis tādas ģimenē notikušas vardarbības upuris, ko veicis viņa laulātais – Savienības pilsonis –, nav salīdzināmā situācijā ar trešās valsts valstspiederīgā, kurš ir bijis tādas ģimenē notikušas vardarbības upuris, ko veicis viņa laulātais – trešās valsts valstspiederīgais –, situāciju

No tā izriet, ka ar iespējamu atšķirīgu attieksmi, kas izriet no šīm divām situācijām, netiek pārkāpta Eiropas Savienības Pamattiesību hartā paredzētā vienlīdzība likuma priekšā

2012. gadā X, Alžīrijas valstspiederīgais, pievienojās savai sievai – Francijas pilsonei – Beļģijā, kur viņam tika izsniegta Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauja.

2015. gadā viņš bija spiests atstāt laulāto kopīgo dzīvesvietu, jo viņš bija ģimenē notikušas vardarbības, ko veikusi viņa laulātā, upuris. Dažus mēnešus vēlāk pēdējā minētā atstāja Beļģiju, lai pārceltos uz dzīvi Francijā. Gandrīz trīs gadus pēc šīs pārcelšanās X cēla prasību par laulības šķiršanu. Laulība tika pasludināta par šķirtu 2018. gada 24. jūlijā.

Pa šo laiku *État belge* [Beļģijas valsts] izbeidza X uzturēšanās tiesības, pamatojoties uz to, ka viņš nav iesniedzis pierādījumus tam, ka viņam ir pietiekami līdzekļi savu vajadzību apmierināšanai. Proti, saskaņā ar Beļģijas tiesību normu, ar kuru ir transponēts Direktīvas 2004/38¹ 13. panta 2. punkts, laulības šķiršanas vai kopdzīves izbeigšanas gadījumā ir paredzēts, ka tāda trešās valsts valstspiederīgā, kurš bijis ģimenē notikušas vardarbības, ko veicis viņa laulātais – Savienības pilsonis – upuris, uzturēšanās tiesību saglabāšana ir pakārtota noteiktiem nosacījumiem, tostarp nosacījumam par pietiekamu līdzekļu esamību.

X par šo lēmumu cēla prasību *Conseil du contentieux des étrangers* [Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padomē] (Beļģija), pamatojoties uz to, ka pastāvot nepamatota atšķirīga attieksme starp Savienības pilsoņa laulāto un trešās valsts valstspiederīgā, kurš likumīgi uzturas Beļģijā, laulāto. Proti, Beļģijas tiesību normā, ar kuru ir transponēts Direktīvas 2003/86² 15. panta 3. punkts, ir paredzēts, ka laulības šķiršanas vai kopdzīves izbeigšanas gadījumā trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir izmantojis tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos ar citu trešās valsts valstspiederīgo un kurš ir bijis ģimenē notikušas vardarbības, ko veicis šis pēdējais minētais, upuris, savu uzturēšanās tiesību saglabāšanai ir jāpierāda vienīgi šādas vardarbības esamība.

Conseil du contentieux des étrangers uzskata, ka attiecībā uz nosacījumiem, ar kādiem laulības šķiršanas gadījumā tiek saglabātas tādu trešo valstu valstspiederīgo uzturēšanās tiesības, kuri bijuši ģimenē notikušas vardarbības, ko veicis viņu laulātais, upuri, Direktīvā 2004/38 paredzētais regulējums ir mazāk labvēlīgs nekā Direktīvā 2003/86 noteiktais regulējums. Tādējādi tā lūdza Tiesu spriest par Direktīvas 2004/38 13. panta 2. punkta spēkā esamību, aplūkojot to it īpaši saistībā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 20. pantā paredzēto vienlīdzīgas attieksmes principu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp.).

² Padomes Direktīva 2003/86/EK (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos (OV 2003, L 251, 12. lpp.).

Virspalātas sastāvā pasludinātajā spriedumā Tiesa, pirmkārt, norobežo savas judikatūras attiecībā uz Direktīvas 2004/38 13. panta 2. punkta pirmās daļas c) apakšpunkta piemērošanas jomu, it īpaši sprieduma NA³, tvērumu. Otrkārt, tā nekonstatē nevienu apstākli, kas varētu ietekmēt šīs direktīvas 13. panta 2. punkta spēkā esamību saistībā ar Hartas 20. pantu.

Tiesas vērtējums

Pirms pievēršanās spēkā esamības pārbaudei Tiesa noskaidro Direktīvas 2004/38 13. panta 2. punkta pirmās daļas c) apakšpunkta, saskaņā ar kuru laulības šķiršanas gadījumā uzturēšanās tiesības tiek saglabātas, ja to nosaka tādi īpaši grūti apstākļi kā fakts, ka laulības laikā persona bijusi ģimenē notikušas vardarbības upuris, piemērošanas jomu. Proti, rodas jautājums, vai šī tiesību norma ir piemērojama, ja, kā tas ir pamatlietā, laulības šķiršanas tiesvedība tiek sākta pēc laulātā, kas ir Savienības pilsonis, izceļošanas no attiecīgās uzņēmējas dalībvalsts.

Pretēji spriedumam NA Tiesa uzskatīja, ka, lai tiktu saglabātas uzturēšanās tiesības, pamatojoties uz šo tiesību normu, laulības šķiršanas tiesvedība var tikt sākta pēc šādas izceļošanas. Tomēr, lai nodrošinātu tiesisko drošību, trešās valsts valstspiederīgais, kurš ir tādas ģimenē notikušas vardarbības upuris, ko veicis viņa laulātais – Savienības pilsonis –, ar kuru laulības šķiršanas tiesvedība nav sākta pirms pēdējā minētā izceļošanas no uzņēmējas dalībvalsts, **var atsaukties uz savu uzturēšanās tiesību saglabāšanu tikai tad, ja šī tiesvedība tiek sākta saprātīgā termiņā pēc šādas izceļošanas.** Proti, attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam ir jādod pietiekami daudz laika, lai izvēlētos vienu no divām iespējām, ko uzturēšanās tiesību saglabāšanai viņam piedāvā Direktīva 2004/38, un tās ir **vai nu laulības šķiršanas tiesvedības sākšana, lai izmantotu personiskas uzturēšanās tiesības** saskaņā ar minētās direktīvas 13. panta 2. punkta pirmās daļas c) apakšpunktu, **vai arī apmešanās Savienības pilsoņa dzīvesvietas dalībvalstī, lai saglabātu savas atvasinātās uzturēšanās tiesības.**

Attiecībā uz Direktīvas 2004/38 13. panta 2. punkta spēkā esamību Tiesa secina, ka šī tiesību norma **nerada diskrimināciju.** Proti, lai gan Direktīvas 2004/38 13. panta 2. punkta pirmās daļas c) apakšpunktam un Direktīvas 2003/86 15. panta 3. punktam ir kopīgs mērķis nodrošināt tādu ģimenes locekļu aizsardzību, kuri ir bijuši ģimenē notikušas vardarbības upuri, ar katru no šīm direktīvām ieviestais regulējums ietilpst **atšķirīgās jomās**, kuru **principi, priekšmets un mērķi** arī ir **atšķirīgi.** Turklāt personām, kas gūst labumu no Direktīvas 2004/38, ir **atšķirīgs statuss** un tādas **tiesības, kuru raksturs atšķiras** no tiesībām, uz kurām var atsaukties personas, kas gūst labumu no Direktīvas 2003/86, un dalībvalstīm atzītā **rīcības brīvība** šajās direktīvās paredzēto nosacījumu piemērošanai **nav viena un tā pati.** Šajā lietā tieši **Beļģijas iestāžu izvēle**, īstenojot tām ar Direktīvas 2003/86 15. panta 4. punktu atzīto **plašo rīcības brīvību**, ir izraisījusi atšķirīgu attieksmi, par kuru sūdzas prasītājs pamatlietā.

Līdz ar to attiecībā uz savu uzturēšanās tiesību saglabāšanu trešo valstu valstspiederīgie – Savienības pilsoņa laulātie –, kuri ir bijuši tādas ģimenē notikušas vardarbības upuri, ko veicis pēdējais minētais, un uz kuriem attiecas Direktīva 2004/38, no vienas puses, un trešās valsts valstspiederīgie – cita trešās valsts valstspiederīgā laulātie –, kuri ir bijuši tādas ģimenē notikušas vardarbības upuri, ko veicis pēdējais minētais, un uz kuriem attiecas Direktīva 2003/86, no otras puses, **nav salīdzināmā situācijā vienlīdzīgas attieksmes principa, kura ievērošanu nodrošina Hartas 20. pants, iespējamās piemērošanas mērķiem.**

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Pilns [sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

³ Spriedums, 2016. gada 30. jūnijs, NA, [C-115/15](#).